

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2006-66

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Valtio-opin laitos	
Tekijä-Författare-Author Nikitin, Anna			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Venäjän Eurooppa-kuva ulkopoliittisissa ja kansallisen turvallisuuden dokumenteissa, diskurssianalyttinen tutkielma Euroopasta Venäjän identiteettikuvassa vuosien 1993-2000 ulkopoliittisissa ja kansallisen turvallisuuden konsepteissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Kansainvälinen politiikka			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2006-02-06	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 90 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielma Venäjän Eurooppa-kuvasta keskittyy Venäjän identiteetin määrittelyyn ulko- ja turvallisuuspoliittisissa konsepteissa vuodesta 1993 vuoteen 2000. Valtiota lähestytään identiteetin muodostajana ja välittäjänä.</p> <p>Teoreettinen viitekehys on konstruktivistinen. Konstruktivismin nousu kansainvälisen politiikan teoriassa liittyy läheisesti kylmän sodan jälkeiseen tutkimukseen, joka painottaa todellisuuden sosiaalista rakentumista ja identiteettien merkitystä. Tutkitaan sitä, miten rajat suhteessa Toisiin tulevat voimaan ja miten niitä ylläpidetään. Identiteetit eivät ole staattisia ominaisuuksia, vaan ne muodostuvat vuorovaikutuksessa. Tutkielmassa on omaksuttu läheisesti ns. Kööpenhaminan koulukunnan ajattelumalli. Erityisesti Iver B. Neumannin analyysit Itse/ Toinen-jaottelusta identiteetin muodostamisesta sekä Ole Waeverin, Christer Pursiaisen sekä Ted Hopfin lähestymistavat konstruktivismiin ovat vaikuttaneet työhön.</p> <p>Poliittisesta kielestä löytyy identiteeteistä johdettuja ilmaisia intresseistä. Esimerkiksi vuoden 1997 jälkeen korostuneita kansallisen ylpeyden diskursseja venäläisissä konsepteissa seurasi ydinasesuurvaltoihin rinnastettavat intressimääritelmät. Valtio hakee konseptien kaltaisilla kirjallisilla tuotoksilla päämääristä tukea auktoriteetilleen ja dokumenteissa ilmenevät ristiriitaisuudet kertovat toisaalta paineesta, jota valtadiskurssit käytännön vuorovaikutussuhteissa kohtaavat. Sosiaalisten uhkien konstruoitu luonne selittää näitä ristiriitaisuuksia.</p> <p>Oleellisia Venäjän ns. uudessa ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelyssä ovat vuosisatoja vanhat poliittiset ryhmittymät, joista kaksi tärkeintä ovat länsimaistajat ja nationalistit. Nämä vanhat ryhmittymät löytävät yhä uusia ilmaisumuotoja eri konteksteissa. Vaikka ryhmittymien vaikutusta pidetäänkin tärkeänä, ei kulttuurikäsitysten ilmentymä ole syklistesti suoraviivaista. Toiseuden korostumista eri aikoina tarkastellaan reaktiona pettymyksiin Venäjän länsisuhteissa, kuten Hopf ja Pursiainen ovat arvioineet. Sisäpoliittinen taso korostuu siis ulkopoliitiikan ohella. Neuvostoliiton uusi ajattelu 1980-luvulla vapautti viittaukset "eurooppalaiseen kotiin" poliittisessa diskurssissa. Tätä seurasi vuoden 1993 Eurooppa-myönteisyys ja Venäjän identiteetin määrittelemisen suhteessa "länsimaiseen kehitykseen" ulkopoliittisessa konseptissa. Odotukset kumppanuudesta Euroopan kanssa johtivat kuitenkin pettymykseen ja "kansallisen ylpeyden-" diskurssi kasvoi. Vuoden 1997 kansallisen turvallisuuden konsepti on ilmeinen osoitus Venäjän erillisyyden kokemuksesta ja "euraasialaisen" identiteettidiskurssin vahvistumisesta. Vuonna 2000 kansallisen turvallisuuden dokumentti siirtyy painotuksissaan yhä enemmän kohti kylmän sodan ajan diskursseja, kun vastaavasti saman ajanjakson ulkopoliittinen dokumentti löytää Euroopasta jo uusia kumppanuuden elementtejä.</p> <p>Menetelmänä ulko- ja turvapoliittisten dokumenttien tarkastelussa käytetään diskurssianalyysia. Diskurssianalyysi lähestyy kieltä todellisuuden rakentamisena, tekstejä luettaessa mielenkiinto kohdistuu diskurssiin ja siihen, mitä sillä tehdään. Merkitykset eivät ole irrallisia kulttuurin aineellisesta puolesta ja samaakin ilmiötä voidaan tehdä ymmärrettäväksi eri tavoin. Alla Kassianova ja Celeste Wallander ovat esimerkkejä aiemmasta konseptien tutkimuksesta.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords ulkopoliitiikka - Venäjä - 1990-luku turvallisuuspolitiikka - Venäjä konstruktivismi diskurssianalyysi kansallinen identiteetti - Venäjä			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			